

▲ De Vuijk gezien vanaf de Munnikenweg in 1920.

De Vuijk een stolp die helaas verloren ging

Oudorp kent nog een aantal fraaie stolpen. Maar evenzovele stolpboerderijen zijn helaas verdwenen. De Vuijk was een zeer bekende stolp in Oudorp. Deze stond niet op de locatie waar zich nu de straat 'De Vuijk' bevindt maar precies tegenover de Munnikenweg op de plaats waar nu de Nijenburgh is met de winkelgalerij. De verleden jaar gekapte populieren stonden nog als jonge bomen op het erf van De Vuijk.

Op een foto uit 1930 zien we het fraaie dorpse beeld van de Munnikenweg met de grotendeels bewaard gebleven bebouwing en op de achtergrond de grote rietgedekte stolp die de naam 'De Vuijk' droeg. De naam De Vuijk komen we met meerdere schrijfwijzen tegen van Fuijck tot Vuyck en Vuijk. In het veldnamenboek van Oudorp staat de boerderij op de kavel A115 en in 1765 was Veldwachter Gerrit Sweerekanet de

eigenaar en in de boerderij was toen een herberg gevestigd en deze bezat een uithangbord 'de Vuijk'. De herberg 'die fuijck', komen we al tegen op een door oud stadsarchivaris, Bruinvis overtrokken tekening van een kaart van Gerrit Dircksz. Langedijk uit 1589; die is toen gemaakt om de kavels rond het vervallen kasteel De Nijenburgh in kaart te brengen.

De tekening suggereert een zgn. langhuis-boerderij met een aangebouwde hooischuur of kapberg. Een type dat tot ver in de zeventiende eeuw gebruikelijk was bij boerderijen. Pas in de tijd van de grote droogmakerijen als Beemster en Schermeer ontwikkelde zich de stolp als de reguliere huisvesting voor het boerenbedrijf. De vraag is wanneer De Vuijk een echte stolp was geworden. Als we naar de eerste kadastrale kaart van Oudorp kijken, van ca 1825, dan beantwoordt het grondvlak van het bouwwerk op deze locatie meer aan het type van langhuis boerderij met kapberg dan aan een vierkant oppervlakte van een stolp. De aanname is dat het pas rond 1842 een echte stolp is geworden. We komen hier verder in dit artikel op terug.

Kaart getekend naar de situatie in 1589 waarbij 'De Fuijck' tegenover de driesprong Herenweg - Munnikenweg. Bron: Regionaal archief Alkmaar

▲ Detail van de eerste kadastrale kaart van Oudorp van ca. 1825.

▲ Op de landkaarten van 1879 en 1922 is de Fuik ingetekend.

De Fuik zoals wij deze van afbeeldingen kennen was een stolp van het Noord-Hollandse type, waarbij de darsdeer (de hoge deuren waar de wagen met hooi naar binnen werd gereden) aan de achterzijde gesitueerd was. De kamers waren rechts naast de voordeur; in dit geval zal hier ook de ruimte van de herberg geweest zijn die er tot eind 19e eeuw in gevestigd geweest moet zijn. Op de landkaarten van 1879 en 1922 zien we de boerderij op de kaart ingetekend, zelfs met de naam 'De Fuik' erbij.

In 1830 stond de boerderij te koop. Het was volgens de analen van de ambachtshoofd van Oudorp, de heer Heineken een economisch slechte tijd. Oudorp was toen een arm dorp en er wordt over gesproken dat het merendeel van de bevolking een sober bestaan leidde. Niet direct een klimaat om uit een herberg voldoende verdiensten te halen. De winter van 1829-1830 schijnt bovendien een strenge winter geweest te zijn. Door deze omstandigheden deed zich volgens de genoemde analen de gelegenheid voor de Fuik voor een zacht prijsje te kopen. De vraagprijzen van de boerderij met bijbehorende grond (van drie bunders en 50 roeden; ca 3,2 ha) bedroeg f 4500,00. Deze herberg is volgens Dirk Waiboer, burgemeester van Oudorp maar ook o.a. notaris en secretaris voor de ambachtshoofd, van veel belang uit hoofde van de 'Roomsche gezinde boeren' die er ook zondags bij het terkerke gaan hun paarden stalden en jaarlijks wel 100 gulden aan stalgelden zou opleveren! Wel was het volgens Waiboer raadzaam dat 'de Castelein ook dien godsdienst belijdt'. Want anders zou de klandizie wel eens terug kunnen lopen. De Fuik werd inderdaad in 1830 door de heer

Heineken, ambachtshoofd van Oudorp, aangekocht. Waiboer gaf aan dat het één van de oudste gebouwen van Oudorp was, maar wel goed onderhouden. Ongeveer 10 jaar later werd er, volgens de analen, land bijgekocht voor een bedrag van f.4250,00 Dit was aanzienlijk meer grond dan eerder bij de boerderij behoorde, te weten 7 bunders en 35 roeden. In 1842 schijnt, volgens dezelfde analen, het huis verbouwd te zijn en heeft toen een geheel nieuw aanzien gekregen. Waarschijnlijk is het toen een echte stolp geworden. Waiboer schreef aan de ambachtshoofd: "Dit beantwoordt aan de verwachting en is bijna geheel in orde, het gebouw is er geheel onherkenbaar door geworden". Men had na de aankoop in het echtpaar Venneker als een goed stel bewoners voor de herberg verworven. Het stel oefende naast de exploitatie van de herberg het boerenbedrijf uit. Of het stel verder nog hulp had vermelden de analen niet. Wel worden in de tekst duidelijk twijfels geuit of de aankoop wel de voordelen bracht die Waiboer had aangegeven.

Het jaar 1843 schijnt tot de "slechte boerjaren" te hebben behoord. Ook Venneker laat dan een klaagtoon horen. Het was en bleef tobben voor het stel, die de grootste moeite had om het geld voor de huur bijeen te brengen. "Drie of 400 hondert zal ik met karsemus of nuwe jaar betalen kunnen mijn Heer", zoo verzekerde Venneker op 31 oktober 1843, "het doet mijn wel leet maar ik kan het niet verder brengen mijn Heer, ik heb een slag van de ouwe burgemeester (Hij doet op dirk Waiboer die in 1842 is overleden) gehat. De slag was voor mij ruim twee hondert gulden en dan van tijt tot tijt mis ik hem nog hart hij wist mij van tijt tot tijt een vordelje aan te brengen dat is nu zoo niet om nu mijn brootje te hebben is de huur wel hoog genoeg namelijk wel met de slechte boerjaren en ik doe mijn best zoo veel het mogelijk is en ik kan het niet verder brengen - het gelt aan de kaas dat wij maake zulle dat zal met ruim vierhondert gulden wel op houden en het voordeel dat wij van de Herberg hept zal wel met hondert gulden ophouden ..." Veelv meer over de Fuik komen we in

▲ Stolp de Fuik gezien vanaf de Munnikenweg. Datering zal zijn in de periode ca 1900 tot 1922.

▲ De boerderij gezien vanaf de Munnikenweg. Vermoedelijk gedateerd enkele jaren voor de brand.

de analen niet tegen.

In het boekje 'Oudorp zoals het was' wordt vermeld, dat in de herberg De Vuik vaak aanbestedingen en openbare verkopen hebben plaatsgevonden. Het laatste geeft aan dat het economisch in het dorp Oudorp vaak moeilijk was een goed bestaan op te bouwen. Vanaf ongeveer 1890 schijnt het geen herberg meer te zijn geweest, maar alleen een boerenbedrijf.

Gesuggereerd wordt dat de opening van het café naast de RK kerk de reden van de sluiting van de herberg is geweest. Tot 1922 wordt De Vuik bewoond door de familie Wijdenes- Spaans. Daarna wordt Jacob Blom Czn de pachter van deze fraaie boerenplaats.

De landerijen en opstallen zijn nog tot 1932 eigendom van de ambachtshoofd Van Oudorp, toen Dr. H. P. Heineken, gebleven. Tijdens de crisisjaren wilde Heineken zijn bezit in Oudorp afstoten en werden er

onderhandelingen met de familie Blom gevoerd over de mogelijke overdracht van boerderij en landerijen. De prijs was waarschijnlijk te hoog, want koper werd de heer Vethaak, veehandelaar van beroep. Hij koopt de boerderij en volgens het boekje Oudorp zoals het was samen met 2 ha land. Dus aanzienlijk meer land dan Heineken in 1830 en 1842 had verworven.

De heer Vethaak heeft een grote verbouwing van de stolp laten uitvoeren waarbij links naast de voordeur een aparte keuken is aangebracht compleet met nieuwe vensters. De overige kozijnen werden vervangen en de voormuur en de voorste delen van de zijmuren werden wit gestuukt. De nieuwe kozijnen kregen alleen luiken voor de onderramen. Waarschijnlijk is toen ook de rieten kap vernieuwd. Onderstaand een foto van na de verbouwing van 1932/33. De foto boven lijkt gemaakt

te zijn vanaf het achtererf van de stolp van Piet Tamis, Munnikenweg 8. Op het land waar de hooibergjes op liggen staat nu het verzorgingshuis de Oldenburg. Op dit stuk land vonden vroeger de Oudorper kermis en plaats. Op de foto onder zien we de boerderij in de naoorlogse periode.

Fatale brand in 1961

Een uitslaande brand op 18 juli 1961 betekende het einde van de beeldbepalende stolp. De heer Vethaak lag op dat moment in het ziekenhuis; zijn vrouw was bij hem op bezoek. Zijn zoon en een knecht waren in de boerderij aanwezig. Hooibroei was de oorzaak van de brand. Toen de knecht, de heer Sijsma een spade in het hooi had gestoken, sloegen de vlammen er al uit. Met uitzondering van enige huisraad ging de boerderij met inboedel verloren. Persoonlijke ongelukken deden zich gelukkig niet voor.

De krant zegt dat de brandweer van Oudorp spoedig ter plaatse was en de brand met vier (?) stralen te lijf ging. Niet voorkomen kon worden dat de rieten kap geheel vlamvatte en de schoorsteen naar beneden kwam. Alleen de muren en een verkoold vierkant bleven staan. De krant geeft aan dat de schade door de verzekering wordt gedekt, maar de boerderij is helaas nooit herbouwd. In december 1962 werd in de Raad van Oudorp tot sloop besloten in het kader van de twee fasen van 'de verfraaiing' van de Herenweg, zoals dat toen heette om de weg geschikt te maken voor het toenemende verkeer! Wel werd toen gesuggereerd op de grond vier (?) nieuwe woningen te bouwen. Medio de zestig jaren ontstond in de toen nog zelfstandige gemeente het stedenbouwkundige plan een rondweg aan te leggen, waarvan de Saturnuslaan en Edisonweg onderdeel zijn. Deze rondweg loopt bij de Nijenburg precies over de locatie van De Vuik. Gelukkig dat het onzinnige idee de rondweg over de Munnikenweg door te trekken en te verbinden met de Rijnstraat en de Drechterwaard na de annexatie door Alkmaar niet is doorgezet! Anders was ook de monumentale boerderij van Tamis aan de Munnikenweg verdwenen!

Henk de Visser

▼ De in 1932-33 verbouwde boerderij. Ten opzichte van de oude boerderij zijn ook de bomen gekapt.

▲ Brand in boerderij de Vuik op 18 juli 1961.

▲ Het restant van de boerderij na de brand.

▲ De Vuik is al gesloopt, maar de verbreding van de Herenweg heeft nog niet plaatsgevonden. U ziet de 4 populieren die in 2014 zijn gekapt.